Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

16.10.2025

VN/30720/2024
VN/30720/2024-MMM-20

Maatalousjaosto perjantai 17.10.2025 klo 08.00

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Asiantuntijalausuntonamme koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 esitämme maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta seuraavaa.

Teema 1: PL 30 Hevosurheilun rahoitus

Teema 2: Porotalous, poro- ja hirvivahingot

Teema 1: PL 30 Hevosurheilun rahoitus

Hevostalous/ MMM Ruokaosasto / Karoliina Karjalainen, p. 0295 162 192 ja Tapani Sirviö, p. 0295 162077

30.10.54

Hevostalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 26 992 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista annetun lain (331/2023) mukaisten valtionavustusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtionavustukset maksetaan hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämisestä annetun lain (331/2023) nojalla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rahapeliuudistus	1 500
Suomenhevosen kannan turvaaminen, kertaluonteisen lisäyksen poisto	-400
Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-5 200
Yhteensä	-4 100
2026 talousarvio	26 992 000
2025 talousarvio	31 092 000
2024 tilinpäätös	39 192 000

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

Huomiot hevostalouden momentin määrärahasta:

-Vuoden 2026 talousarvion osalta hevostalouden edistämisen momentin määrärahataso on laskenut viime vuosina merkittävästi.

- Hevosala on siirtymässä rahapeliuudistuksen myötä lisenssimarkkinaan. Hallituksen esityksen 16/2025 vp mukaan rahapelilaki ja muut ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 1.1.2027, jolloin rahapelitoiminta voisi käynnistyä siltä osin, kuin toimilupia olisi siinä vaiheessa myönnetty.

- Rahapeliuudistuksen johdosta saatu lisäys 1,5 miljoonaa euroa on tarpeellinen, mutta valtionavustussäästöjen (lisätoimet 2024) ovat aiheuttaneet haasteita momentin rahoitustasoon. Arvioidaan kuitenkin, että siirtyvien erien ansiosta määrärahatason vähenemistä voidaan joiltain osin helpottaa.

-Suomenhevosen kannan turvaamiseen saatu kertaluontoinen lisäys on myönnetty vuonna 2025 osana muuta kasvatustuen kokonaisuutta eduskunnan kirjauksen mukaisesti. Kasvatustuki myönnettiin Hippos Ry:lle, edelleen jaettavaksi täysimääräisesti hevosten kasvattajille ja omistajille. Kasvatustuen lisäys suomenhevosille otettiin ministeriön näkemyksen mukaan hyvin vastaan alalla ja se jaettiin ylimääräisenä kertaluonteisena tammapalkkiona.

Teema 2: Porotalous

Porotalous / MMM Ruokaosasto / Tapani Sirviö, p. 0295 16 2077

Alla on koottu yhteen talousarvion porotaloutta koskevat momentit ja määrärahan käyttö.

30.10.51

Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 123 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin:

1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroesteaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon sekä aitatyön kannalta välttämättömien työmaa-asuntojen uusimiseen ja ylläpitoon myönnettävien valtionavustusten maksamiseen

2) porotalouden edistämiseen tähtäävän neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää Suomen ja Norjan välisen poroesteaitoja koskevan valtiosopimuksen (SopS 92 ja 93/2016) toimeenpanosta aiheutuviin kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoritepe-rusteisena.

Selvitysosa: Valtakunnan rajoilla olevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioiden välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä. Valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroesteaitojen hallinnoinnista aiheutuvien kulutusmenojen osalta toimivaltainen viranomainen on Lapin elinvoimakeskus.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)	
Poroaitasopimusten mukaisten valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito	1 262 000
Neuvonta- ja kehittämistyön tukeminen (sis. porotalouden koetoiminta)	856 000
Poroaitojen hallinnoinnista aiheutuvat kulutusmenot	5 000
Yhteensä	2 123 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Poroesteaitojen hallinnoinnista aiheutuvat kulutusmenot (v.2025 rahoitus)	-100
Yhteensä	-100

2026 talousarvio	2 123 000
2025 talousarvio	2 223 000
2024 tilinpäätös	2 569 000

Huomiot:

- Paliskuntain yhdistykselle myönnettävä valtionavustus on lähes edellisvuotta vastaavalla tasolla (v. 2025 yht. 2,123 milj. euroa, v. 2026 yht. 2,118 milj. euroa)

- Lapin elinvoimakeskukselle osoitetaan poroaitojen hallinnoinnista aiheutuviin kulutusmenoihin 0,005 milj. euroa

- Suomen ja Norjan välisen raja-aidan rakennustöiden eteneminen ja kunnossapidon tarve määrittävät raja-aidalla tehtävät työt ja tarvittavan vuosittaisen määrärahan tason.

30.20.01

Porovahinkolautakunnan toiminnasta aiheutuvat menot, osana Ruokaviraston toimintamenoja

Ruokaviraston porovahinkolautakunta:

Porovahinkolautakunnan menot ovat osa Ruokaviraston toimintamenoja (siirtomääräraha 2 v). Porovahinkolautakunta asetettiin poronhoitolain muuttamisesta annetun lain (1135/2020) nojalla. Kyseisen lain myötä poronhoitoalueelle perustettiin porovahinkolautakunta ja lainkäyttötoimivalta riita-asioissa siirtyi yleisille tuomioistuimille. Porovahinkolautakunta toimii alueella puolueettomana ja riippumattomana asiantuntijaelimenä. Lautakunta antaa pyynnöstä asiantuntijalausuntoja porojen aiheuttamasta vahingosta ja paliskunnan laissa säädetystä aitaamisvelvollisuudesta. Lautakunta tarjoaa myös sovittelupalveluja riitojen osapuolille.

Ruokavirasto tuottaa lautakunnan tarvitsemat hallinnolliset palvelut, ja porovahinkolautakunnan toiminta käynnistyi vuoden 2021 aikana. Lautakunnan toimintaan vuosittaiset menot ja käsittelymaksuista perittävät tulot on

huomioitu Ruokaviraston toimintamenoissa (30.20.01 kohta 5: ”Ruokaviraston yhteydessä toimivien lautakuntien ja muiden vastaavien toimielimien menojen maksamiseen”)

Huomiot:

- Porovahinkolautakunnan toiminnasta syntyvät menot (tuotot – kustannukset) ovat viime vuosina olleet noin 40 000–60 000 euroa vuosittain. Ratkaisun hakijoilta kerätyt käsittelymaksut ovat kattaneet alle 10 % aiheutuneista menoista. Porovahinkolautakunta käsittelee vuosittain 10-15 tapausta.

30.20.40

Porotalouden eläinkohtainen tuki (maksetaan vuosittain porotaloudelle noin 4,5 milj. euroa)

Kyseinen tuki on osa pohjoista tukea (artikla 142) ja kuuluu kansallisen tuen momentin alle.

Kansallisen tuen momentin kokonaismääräraha on

2026 talousarvio	350 000 000
2025 talousarvio	350 000 000
2024 tilinpäätös	350 000 000

Suomi saa myöntää pitkäaikaisia kansallisia tukia liittymissopimuksen artiklan 142 perusteella. Edellä mainittuihin pitkäaikaisiin kansallisiin tukiin kuuluvaa eläinkohtaista tukea maksetaan porotalouden harjoittajille maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain nojalla. Tukea maksetaan tuen saajille tukialueilla C3 ja C4 poronhoitovuoden päättyessä poroluetteloon merkittyjen eloporojen lukumäärän perusteella.

Tuen saajalla tulee olla omistuksessa valtioneuvoston asetuksella vuosittain säädettävä vähimmäiseloporomäärä. Asetuksessa on huomioitu myös mm. mahdollinen ylilukutilanne. Asetuksen mukaan tukea ei makseta siltä osin kuin eloporojen määrä ylittää paliskunnille tai niiden osakkaille määrätyt suurimmat sallitut määrät. Edelleen jos paliskunnan eloporojen määrä ylittää paliskunnille määrätyn suurimman sallitun eloporojen määrän, ruokakuntien tukikelpoisten eloporojen määrää vähennetään ylimääräisten porojen osalta samassa suhteessa kuin ruokakunnat omistavat eloporoja paliskunnassa.

Huomiot: **Eloporotukea korotettiin yli 20 prosenttia vuonna 2023, ja vuonna 2024 pidettiin korvaustaso samalla tasolla. Korotukset liittyvät alkutuotannon taloushaasteisiin ja perusteena oli toteuttaa korotukset porotalouden osalta vastaavalla tavalla kuin on tehty muun alkutuotannon osalta. Näiden korotusten yhteisarvo oli noin 2 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 eloporotuki palautui tavanomaiselle noin 4,5 miljoonan euron tasolle.**

Momentti 30.40.40 (alakohta 7), Eräät luonnonvaratalouden korvaukset, Suomen ja Norjan välisen poroaitasopimuksen mukaisten korvausten maksaminen

Momentilla ”Eräät luonnonvaratalouden korvaukset” varattua arviomäärärahaa saa muiden momentilla määrättyjen käyttökohteiden lisäksi käyttää Suomen ja Norjan välisen poroaitasopimuksen mukaisten korvausten maksamiseen, mikäli poroja harhautuu toisen valtion alueelle aiheuttaen menetyksiä vieraalla laidunalueella.

2026 talousarvio	1 541 000

2025 talousarvio	1 541 000
2024 tilinpäätös	1 596 680

Poro- ja luontaiselinkeinojen rakenteen kehittämiseen sekä kolttalain mukaisiin kohteisiin myönnettävät avustukset

Vuodesta 2023 alkaen myönnetään kokonaan Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) varoista.

Talousarvion momentilta 30.10.40 voidaan edelleen maksaa aiemmin, eli vuoden –22 loppuun mennessä, myönnettyihin nuoren elinkeinonharjoittajan aloittamisavustuksiin liittyviä menoja.

Makeran johtokunta kokoontuu vuoden 2025 loppupuolella päättämään vuoden 2026 Makeran käyttösuunnitelmasta, johon sisältyy rahoitus porotalouteen, luontaiselikeinoihin sekä kolttalain mukaisin kohteisiin.

Huomiot:

Poro- ja luontaiselinkeinoista annetun rakennelain mukaisia aloitustukia myönnetään vuosittain 10-20 kpl (avustuskohtainen enimmäismäärä 25 000 euroa, käytettävissä oleva määräraha 500 000 euroa).

Investointeja (pl. kolttalain mukaiset, lähinnä asuntorakentamiseen myönnetyt) koskee 2 miljoonan euron EU:n ilmoituksen mukainen enimmäisrajoite, jonka nykyinen hyväksyntä on voimassa vuoden 2025 loppuun.

Lisäksi Makerasta on rahoitettu luontaiselinkeinojen, porotalouden ja kolttakulttuurin tutkimus- ja kehittämishankkeita (v 2025 yht. 350 000 eur) ja kolttien asiainhoidon, kalavesien hoidon ja palvelutuen kuluja (v 2025 yht. 260 000 eur).

Teema 2: poro- ja hirvivahingot

Poro- ja hirvivahingot/ MMM Luonnonvaraosasto / Jussi Laanikari, p. 040 733 6229

Alla on koottu yhteen talousarvion petojen aiheuttamien poro, kotieläin- ja viljelysvahinkojen ja hirvivahinkojen momentit ja määrärahan käyttö.

30.40.41

Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 6 §:n mukaisiin menoihin

2) edellisiin vuosiin kohdistuvien korvausten ja EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen

3) enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 6 §:n mukaisia menoja ovat riistavahinkolain (105/2009) mukaisten hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuvat menot sekä riistavahinkorekisteristä ja muista hirvieläinten metsästyksen hallinnointiin liittyvistä tietojärjestelmistä aiheutuvat menot. Lisäksi varoja voidaan käyttää hirvieläinkantojen seurannasta, tutkimuksesta ja hoidosta aiheutuviin menoihin sekä muihin vastaaviin menoihin.

Hirvieläinten pyyntilupamaksuista kertyväksi arvioidut tulot on merkitty momentille 12.30.42.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vahinkojen korvaukset	1 700 000
Vahinkojen estämistoimenpiteet	500 000
Hirvieläinkantojen seuranta ja tutkimus	700 000
Riistavahinkorekisteri ja riistavahingot -palvelu	400 000
Hirvieläinkantojen hoito	500 000
Yhteensä	3 800 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 3 400 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi noin 400 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hirvieläinten pyyntilupamaksutulojen muutos	210
Yhteensä	210

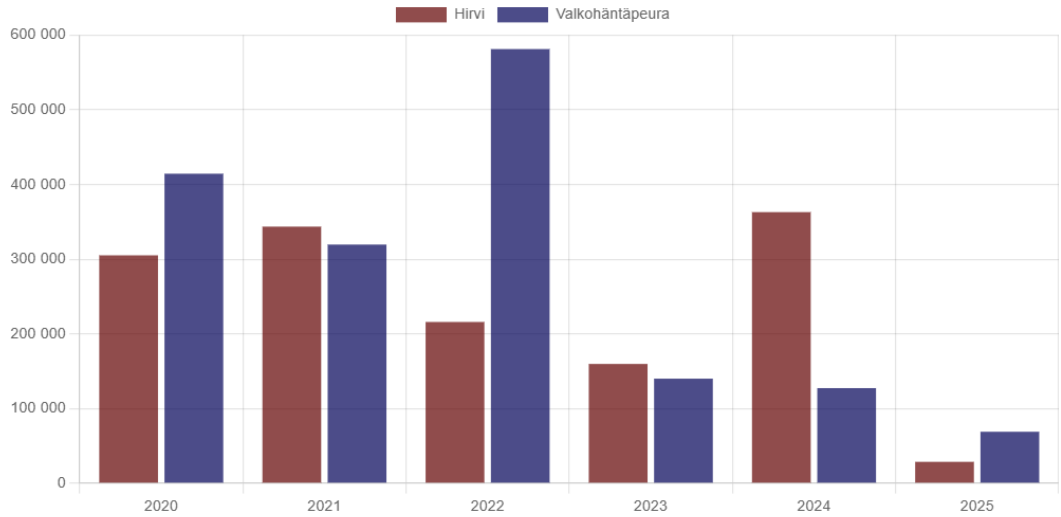
2026 talousarvio	3 800 000
2025 talousarvio	3 590 000
2024 tilinpäätös	3 590 000

Huomiot:

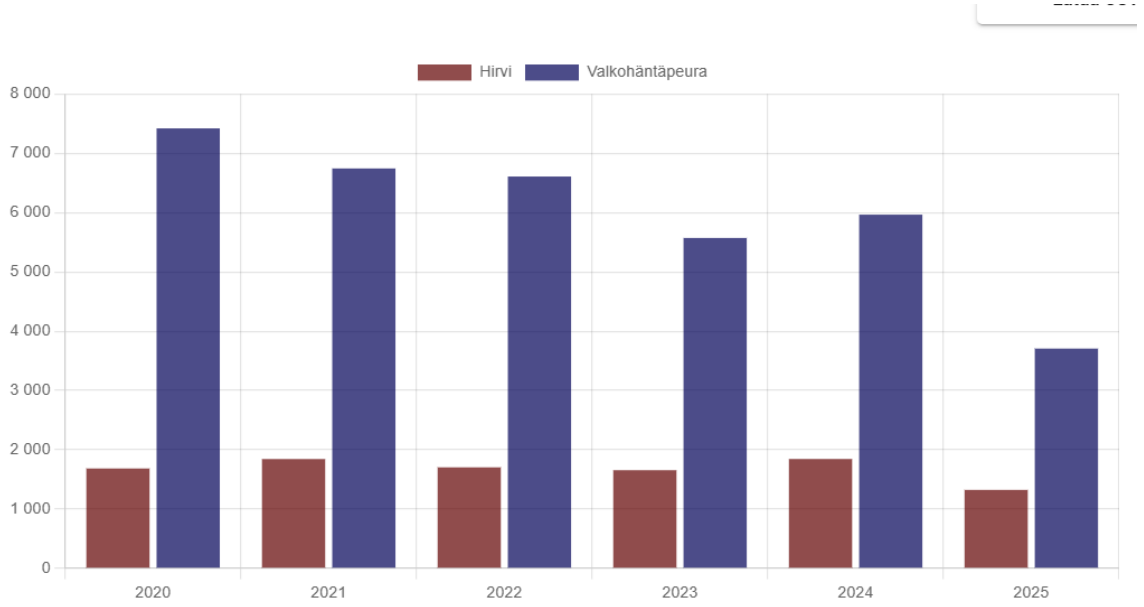
Hirviä arvioidaan kaadettavan 37 800 ja valkohäntäpeuroja 48 000. Maksujen taso tulee säilymään ennallaan. Vuonna 2026 arvioidaan hirvien pyyntilupamaksuja tuloutuvan momentille 12.30.42 (sekalaiset tulot, hirvieläinten metsästysmaksut) 3,200 milj. euroa ja valkohäntäpeurojen pyyntilupamaksutuloja 0,600 milj. euroa. Tuloja vastaavasti määrärahaa osoitetaan riistavahinkolain (105/2009) mukaisiin menoihin 3,800 milj. euroa momentilla 30.40.41.

Kuva. Hirvien aiheuttamat metsävahingot ovat nousussa, mutta 2024 nousussa näkyy myös se, että korvausta kannattaa hakea 3 vuoden välein, jos vahinko kohdistuu samalle alalle (RVahL 20§). Valkohäntäpeurat eivät käytännössä aiheuta juurikaan korvattavia metsävahinkoja.

Kuva. Hirvien aiheuttamat maatalousvahingot ovat nousussa Valkohäntäpeuran vahingot puolestaan ovat laskussa.

Kuva. Hirvien aiheuttamat liikennevahingot (lkm) ovat nousussa Valkohäntäpeuran vahingot puolestaan ovat laskussa.

Jakelu Eduskunta, Kaisa Iso-Sipilä